

NDFF; organisatie validatie 2013

'Onderhoud validatieteams 2013'

NDFF; organisatie validatie 2013

'Onderhoud validatieteams'

Tekst

Albert Vliegenthart

Met medewerking van

Baudewijn Odé, Ties Huigens, Hans Hollander, Roy Kleukers, Leo Bot, Adriaan Gmelig-Meyling, Menno Hornman, Raymond Creemers, Laurens Sparrius, Vincent Kalkman, Bram Koese, Menno Reemer, Melchior van Tweel

Rapportnummer

2013.027

Projectnummer

2013.033

Productie

De Vlinderstichting
Mennonietenweg 10
Postbus 506
6700 AM Wageningen
T 0317 46 73 46
E info@vlinderstichting.nl
www.vlinderstichting.nl

Opdrachtgever

Gegevensautoriteit Natuur

Deze publicatie kan worden geciteerd als

Vliegenthart, A. (2013) NDFF; organisatie validatie 2013 - onderhoud validatieteams. Rapport VS2013.027, De Vlinderstichting, Wageningen.

Trefwoorden

NDFF, validatie, validatieteams

December 2013

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigden/of openbaar gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van De Vlinderstichting, noch mag het zonder een dergelijke toestemming gebruikt worden voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoud

Inleiding	4
Resultaat.....	5
Validatie	5
Validatoredag.....	7
Waardering	7
Commissie kwaliteitsborging	7
De indeling van de validatieteams	8
Samenvatting per validatieteam	9
Validatieteam Macro-nachtvlinders.....	9
Validatieteam Vaatplanten.....	10
Validatieteam Vogels	12
Validatieteam Sprinkhanen	14
Validatieteam Libellen	15
Validatieteam Zoogdieren.....	18
Validatieteam Mossen en Korstmossen	21
Validatieteam Dagvlinders	22
Validatieteam Weekdieren	23
Validatieteam Reptielen, Amfibieën en Vissen	26
Validatieteam Bijen	27
Validatieteam Macrofauna	29
Validatieteam Micro-lepidoptera.....	31
Validatieteam Paddenstoelen	32
Conclusie en aanbevelingen	34

Inleiding

De validatieteams voor de NDFF zijn van groot belang voor de kwaliteit van de NDFF. Dit rapport geeft een overzicht van de activiteiten die de validatieteams afgelopen jaar hebben verricht.

Dit project omvat het structureel onderhouden van de NDFF validatieteams die in 2013 actief waren met de validatie van de waarnemingen die bij de NDFF niet door de automatische validatie zijn gekomen. Dit rapport geeft een overzicht van deze behaalde resultaten in de handmatige validatie die voor 13 soortgroepen zijn uitgevoerd.

In 2013 waren de 13 validatieteams actief op zowel het validatieportaal van de NDFF als op Waarneming.nl. Deze teams dekken nog niet alle soortgroepen en beperken zich tot: vogels, vaatplanten, dagvlinders, reptielen/amfibieën/vissen, macro-nachtvlinders, micro-nachtvlinders, libellen en zoogdieren, sprinkhanen/krekels, weekdieren en mossen/korstmossen en macrofauna. Voor de paddenstoelen heeft interim coördinator Melchior van Tweel de aansturing op zich genomen vanaf de zomer 2013. In 2014 is de bedoeling dat de NMV deze taak gaat vervullen. In welke persoon dat zal zijn is nog niet bekend. De overige beleidsrelevante soorten wordt nog beperkt tot de kreeften en vliegend hert. Vanwege deze nog kleine groep is dit hiervoor een klein validatieteam beschikbaar. Verder worden op Waarneming.nl enkele kleine groepen door deskundige gevalideerd zoals bijvoorbeeld lieveheersbeestjes, wantsen en gallen.

Figuur 1: overzicht van alle validatieteams

Resultaat

De validatie coördinator (Albert Vliegthart) onderhield contacten met alle soortgroepcoördinatoren. Hierbij werden de technische en functionele knelpunten besproken en opgelost en doorgaans via de helpdesk afgehandeld. Daarnaast werden de soortgroepcoördinatoren geregeld bijgepraat en aangespoord om hun team te activeren, indien de getallen voor handmatige validatie opliepen.

Bij vrijwel alle bijeenkomsten van de commissie kwaliteitsborging werden de overzichten van de handmatige validatie voorgelegd waarbij een toelichting werd gegeven over de voortgang.

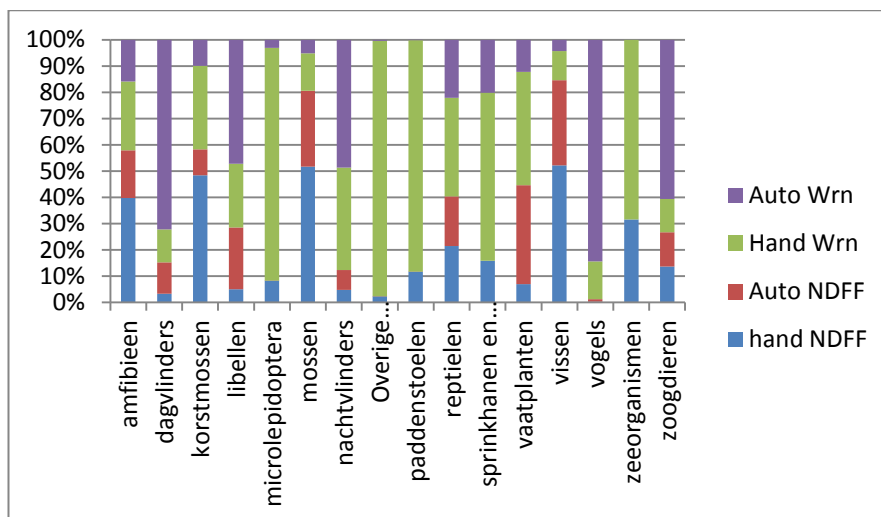
In juli 2013 is contact gelegd met Melchior van Tweel om tijdelijk de coördinatie validatie van paddenstoelen op zich te nemen. In overeenstemming met de NVM is afgesproken dat hij tot 2014 deze rol vervult. Verslagen van de bijeenkomsten zijn uitgewisseld en op de validatoredag zijn afspraken gemaakt om de taxonomische lijsten op te leveren.

Validatie

In 2013 waren 250 validatoren actief met handmatige validatie op het NDFF-portaal en Waarneming.nl. Hierbij zijn de regio-admins niet meegerekend. Iedereen besteedt gemiddeld 2 uur per week aan validatie, dat komt overeen met 100 uur per jaar. Zowel op waarneming.nl als de NDFF wordt ongeveer 15% handmatig gevalideerd en dus 85% door de automatische validatie gaat. Van deze 250 mensen zijn een aantal die al enkele jaren te weinig valideren. Deze mensen worden in 2014 uit de lijst gehaald, zodat de actieve kern overblijft. Ingeschat wordt dat er zo'n 180 validatoren actief zijn.

- Door het jaar heen wordt er behoorlijk gevalideerd over alle soortgroepen
- Sporadisch worden waarnemingen afgekeurd zonder communicatie
- Iedereen wacht op de kennisregelmodule die het aantal openstaande waarnemingen kan gaan reduceren
- Toename van validatie op beide portalen
- Meer gebruik van data voor onderzoek
- Meer deskundigen zijn betrokken bij validatie dan in voorgaande jaren
- In 2014 wordt kritisch naar de inspanningen gekeken.
- Er staan nog veel oude data open.
- Het is moeilijk om een goed overzicht van het aantal gevalideerde waarnemingen te verkrijgen.

Figuur 2 en tabel 1 geven een statusoverzicht (dec. 2013) van de in 2013 ingevoerde waarnemingen. Dit is een representatie van de alle gevalideerde waarnemingen in de NDFF. Een exact overzicht van alle gegevens wordt niet in deze rapportage opgenomen. Deze cijfers blijken vrij complex vanwege de verschillende soortgroepen, bronhouders en status van ingevoerde waarnemingen verdeeld over bijna 70 miljoen waarnemingen in de NDFF. Voor 2014 staat ingepland om hier een meer gestructureerd overzicht van de validatiecijfers te genereren.

Figuur 2: statusoverzicht van alle binnengekomen waarnemingen in oktober 2013

Tabel 1: overzicht van het aantal gevalideerde waarnemingen van de relevante soortgroepen die zijn binnengekomen in 2013.

soortgroep	NDFF		Waarneming.nl		Totaal
	hand NDFF	Auto NDFF	Hand Wrn	Auto Wrn	
amfibieën	30973	14161	20499	12430	78063
dagvlinders	14481	52654	55319	318135	440589
korstmossen	25528	5218	16808	5271	52825
libellen	9531	44899	46283	90030	190743
Micro-lepidoptera	7066	1	76317	2631	86015
mossen	25545	14296	7019	2588	49448
nachtvlinders	12013	19097	99188	123732	254030
Overige ongewervelden	3663	4	157404	668	161739
paddenstoelen	4106	8	31123	46	35283
reptielen	4728	4150	8283	4866	22027
sprinkhanen en krekels	8661	0	34998	11004	54663
vaatplanten	143872	792416	907309	256902	2100499
vissen	40216	25129	8517	3354	77216
vogels	12433	57138	835334	4903836	5808741
zeeorganismen	833		1810	0	2643
zoogdieren	24485	23487	22707	109271	179950
Totaal	368134	1052658	2328918	5844764	9594474

Figuur 2 geeft een overzicht van alle in 2013 gevalideerde waarnemingen. De nog openstaande waarnemingen zijn hierin niet meegenomen. Indien validatoren een waarneming in behandeling hebben, is deze gekenmerkt als gevalideerd, immers uitsluitend volgt snel en de validator is actief met deze waarneming bezig. De verschillende bronhouders zijn bij elkaar gevoegd. De gegevens van Waarneming.nl zijn vergeleken met de aangeleverde gegevens door Hisko, deze kwamen overeen. De getallen in dit figuur zijn hoger omdat de alle waarnemingen door de automatische validatie zijn gehaald. De goedgekeurde waarnemingen zijn niet door waarneming.nl opgenomen. In totaal zijn er van de ruim 9,5 miljoen waarnemingen circa 2,7 miljoen handmatig gevalideerd.

De validatie-instructies wordt door alle teams goed gevolgd. Alle waarnemingen met extra bewijs (foto, geluid etc.) worden handmatig beoordeeld, wettelijk beschermde en zeldzame soorten worden zo snel mogelijk weggewerkt. Bij afkeuring is op een incident na altijd contact met de waarnemer.

In lastige gevallen, als waarnemers grenzen van fatsoen overschrijden worden deze doorgesluisd naar Albert/Renée, maar dit is in 2013 niet aan de orde geweest (wel in 2012). In 2013 zijn de spelregels voor Validatoren/Admins op beide portalen verstuurd naar de validatoren. Na de selectie uit de 250 bekende validatoren, gaan deze wederom naar iedereen verstuurd worden.

Validatoredag

Op 11 oktober 2013 werd de tweede validatoren dag in dierenpark Amersfoort georganiseerd. Hier waren 33 validatoren, 9 soortgroepcoördinatoren (Roy Kleukers nam de honneurs waar voor de libellen, bijen en macro fauna) en de commissie kwaliteitsborging aanwezig en werd de voortgang van de validatie op de NDFP toegelicht. De algehele sfeer was zeer positief en ieders enthousiasme werd gebruikt om met de afzonderlijke validatieteams de voortgang te bespreken. De voordrachten waren goed en informatief. Arco van Strien legde de waarde van losse waarnemingen uit en dat met het occupancy model de trends van vlinders, libellen kunnen worden benaderd, maar dat dit voor vogels nog niet goed lukt. Aansluitend was het afscheidsymposium van Jan van Groenendaal, waar enkele validatoren ook bij present waren.

Er waren minder mensen dan vorig jaar. Volgend jaar wordt deze dag op een zaterdag georganiseerd, buiten de DBA vogelweek, zodat er meer mensen kunnen deelnemen. Desalniettemin werd de dag door iedereen zeer gewaardeerd en als zeer leuk ervaren. Mensen werden gemotiveerd en de positieve sfeer was goed.

Waardering

Alle validatoren die zich hebben ingezet in 2013 en meer dan 1000 waarnemingen hebben gevalideerd zijn gewaardeerd met een keuze uit de Crossbill Guides selectie. In totaal werden 112 gidsen verdeeld. Validatoren die niet actief zijn geweest hebben geen attentie ontvangen. Begin 2014 word een analyse gemaakt van validatoren die meer dan 3 jaar weinig activiteit hebben uitgevoerd m.b.t. validatie, hun rechten voor validatie zullen worden opgeheven.

Hisko de Vries, drijvende kracht achter Waarneming.nl heeft nooit gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een gids uit te zoeken. Voor hem wordt op zijn verzoek een nachtvlinder gids gereserveerd in 2014 als attentie voor het vele werk dat hij heeft verricht t.b.v. validatie.

Commissie kwaliteitsborging

Voor commissie kwaliteitsborging zijn overzichten gegenereerd, waarbij de validatie steeds werd besproken. Er hebben zich geen echte knelpunten voorgedaan in 2013. In de commissievergaderingen zitten soortgroepcoördinatoren Baudewijn Odé en Albert Vliegthart. Laurens Sparrius (SGC Mossen/Korstmossen) heeft een vergadering van de commissie bijgewoond. Helaas waren de andere soortgroepcoördinatoren steeds op korte termijn verhinderd voor de vergaderingen. Hiervoor wordt in 2014 een schema opgesteld zodat iedereen rekening kan houden met de planning. Via Albert werden vice versa de coördinatoren en de commissie op de hoogte gehouden.

De indeling van de validatieteams

Voor de concrete invulling van de validatieteams is in maart en oktober 2013 een nieuw schema op de website van de GaN geplaatst. Op deze herziene lijst van validatoren zijn de mensen die niet meer actief waren, of wilde zijn, niet meer opgenomen als validator.

Per team zijn de volgende soortgroepcoördinatoren benoemd:

1. Dagvlinders: Albert Vliegthart
2. Macro-nachtvlinders: Ties Huigens
3. Micro-Nachtvlinder: Joop Kuchlein / Leo Bot
4. Libellen: Vincent Kalkman
5. Sprinkhanen en krekels: Roy Kleukers
6. Vaatplanten: Baudewijn Odé
7. Mossen en korstmossen: Laurens Sparrius
8. Zoogdieren: Hans Hollander
9. Reptielen, amfibieën & vissen: Raymond Creemers
10. Vogels: Menno Hornman
11. Weekdieren: Adriaan Gmelig Meyling
12. Bijen: Menno Reemer
13. Macro-fauna: Bram Koese

De kreeften worden gevalideerd door Bram Koese, maar zijn gezien de omvang van de soortgroep en het aantal waarnemingen niet ondergebracht in een speciaal validatieteam. De snuitkevers en aaskevers worden respectievelijk door Theodoor Heijerman en Ed Colijn gevalideerd.

In de volgende hoofdstukken zijn de jaarverslagen van alle soortgroepcoördinatoren opgenomen. Hierin worden de validatieprocessen, voortgang en knelpunten per validatieteam beschreven.

Samenvatting per validatieteam

Validatieteam Macro-nachtvlinders

In 2013 is er door het team macronachtvlinders hard gewerkt aan de validatie van waarnemingen van macronachtvlinders. Het validatieteam bestaat momenteel uit 25 validatoren en ziet er als volgt uit:

Soortgroepcoördinator: Ties Huigens (De Vlinderstichting)

Validatoren macronachtvlinders

Joop Woelke	Ties Huigens	Gerard Bergsma
Niek Louwers	Jippe van der Meulen	Willem Oosterhof
Ben Kruijsen	Maurice Franssen	Sifra Corver
Gerrit Tuinstra	Siep Sinnema	Sjoerd Vredenbregt
John van Roosmalen	Hetty Soetekouw	Wouter Teunissen
Maarten Immerzeel	Luc Knijnsberg	Jack Windig
Arnold Wijker	Marijn Verbeek	Tymo Muus

In de NDFF (Telmee.nl) zijn er momenteel (medio December 2013) nagenoeg geen 'te beoordelen' waarnemingen meer nadat er gedurende het veldseizoen een kleine achterstand van ruim 1000 'te beoordelen' waarnemingen was opgelopen. Op Waarneming.nl zijn er momenteel, ondanks de enorme inspanningen van een grote groep validatoren, nog een flink aantal waarnemingen te beoordelen. Zo zijn er nog ongeveer 3000 waarnemingen van spanners (Geometridae) en ongeveer 7000 waarnemingen van uilen (Noctuidae) te beoordelen. Op waarneming.nl wordt echter ook het grootste aantal waarnemingen ingevoerd.

Op de NDFF validatorenendag van 11 Oktober 2013 in Amersfoort heeft soortgroepcoördinator Ties Huigens een presentatie gegeven over het valideren van macronachtvlinders. Daarin is aangegeven dat er hard wordt gewerkt, veel goed gaat maar dat er zeker ook nog een aantal zaken voor verbetering vatbaar zijn, zoals met name de automatische validatie, de afstemming tussen de validatie op Waarneming.nl en in de NDFF (Telmee.nl) en de communicatie naar waarnemers over de beoordeling van waarnemingen van macronachtvlinders op basis van foto's. Een aantal soorten macronachtvlinders kunnen namelijk niet vanaf een foto gedetermineerd worden. Helaas konden tijdens de NDFF validatorenendag in oktober maar enkele validatoren van nachtvlinder-waarnemingen aanwezig zijn.

In 2013 was het de bedoeling dat er een gezamenlijke bijeenkomst over de automatische en handmatige validatie van waarnemingen van macronachtvlinders zou worden georganiseerd. Helaas is dat er nog niet van gekomen. Een gezamenlijke bijeenkomst ligt nu voor het volgend jaar in de planning. Het doel daarvan is om de validatie van macronachtvlinders op Waarneming.nl en in de NDFF (Telmee.nl) beter op elkaar aan te laten sluiten en af te stemmen, en interacties tussen de validatoren te stimuleren. Er moet daarnaast ook meer eenheid in de automatische validatie van de systemen van Waarneming.nl en de NDFF (Telmee.nl) komen.

Ties Huigens – soortgroepcoördinator Macro-nachtvlinders

Validatieteam Vaatplanten

Het validatieteam voor vaatplanten bestaat uit ca. 40 validatoren, een groot deel valideert alleen op het validatieportaal. Er is in het algemeen weinig verloop. In 2013 zijn twee bijeenkomsten met Districtscoördinatoren (maart en november) van FLORON, die tevens de regionale coördinatoren voor validatie zijn. Op deze bijeenkomsten is validatie agendapunt. Dit jaar bovendien een extra bijeenkomst speciaal voor een 15-tal validatoren op 20 september. Tenslotte is ook op de landelijke validatorenendag met een groep van 10 plantenvvalidatoren overlegd. In beide gevallen waren validatoren van de NDFF en Waarneming.nl aanwezig. Drie leden van het landelijk bureau van FLORON zijn toegetreden tot het validatieteam bij waarneming.nl. Belangrijke reden is dat er redelijk grote achterstanden zijn in de validaties en dat waarnemingen van bijzondere soorten niet altijd doorstromen naar de NDFF.

Er is een foutencorrectieprocedure in werking gesteld voor FLORON-waarnemingen die met de loader binnenkomen en waarover niet met de waarnemers gecommuniceerd kan worden via de portaal en waar de waarnemers zelf ook niet bij kunnen. Deze data worden na verbetering (meestal soortnaam, coördinaat of inburgeringsstatus) opnieuw geladen. Is een oplossing voor het probleem dat waarnemingen anders alleen maar in behandeling kunnen worden genomen en verder blijven staan.

Het aangekondigde in beheer krijgen van de validatieregels aan de kant van de NDFF was de aanleiding om dit jaar te verkennen hoe de validatieregels op het portaal van Waarneming.nl en het validatieportaal van de NDFF in lijn konden worden gebracht. We hebben echter niet echt kunnen doorpakken, omdat de regels nog steeds niet beheerbaar zijn.

In de loop van het jaar zijn diverse mensen door de soortgroepcoördinator verder op weg geholpen met gebruik validatieportal en gedragsregels bij valideren. Geboekt resultaat wordt ook door validatoren als prettig ervaren, zeker omdat de goedgekeurde waarnemingen ook snel zichtbaar worden op de 5x5km-kaart van verspreidingsatlas.nl. Valideren hoort tot standaardpakket van Districtteams FLORON.

Gevoelde knelpunten:

- Meeste knelpunten uit eerdere jaren blijven staan (!).
- NDFF-validatie: Mensen kunnen door verschillende ID's niet alleen niet bij (een deel van) de eigen gegevens, maar ook verloopt de communicatie rondom validatieproblemen stroef als je niet via de portal kunt communiceren. Grootste bulk van data (streeplijsten, geladen via loader) zijn daarmee niet geschikt om te communiceren met waarnemers.
- Soortgroepcoördinator voelt zich onprettig bij de steeds niet nagekomen beloften waarover hij communiceert binnen de groep (o.a. nieuwe portal met toegang tot validatieregels, oplossing voor taxonomie).
- Coördineren van validatoren van twee verschillende validatieportalen (waarneming.nl en NDFF) is niet handig, noch optimaal. Daar komt bij dat gevoeld wordt dat het belang van het doorstromen van gevalideerde waarnemingen naar de NDFF niet door alle validatoren bij waarneming.nl wordt gezien. Centrale communicatie hierover moet worden verbeterd.
- Coördinator heeft - ondanks voornemens in 2013 - nog steeds geen validatiecommissie opgericht, wel zijn er richtlijnen opgesteld, waarmee deze commissie zal gaan opereren.
- Het komt nog steeds voor dat grote hoeveelheden bulkdata worden geladen zonder dat de validatoren (noch de soortgroepcoördinator) daarvan op de hoogte worden gebracht.

- NDFF-validatie: Een klein deel van de waarnemingen doorloopt niet correct de ingestelde validatieregels. Dit komt tot uiting in af en toe opduikende automatisch goedgekeurde waarnemingen van soorten die handmatig moeten worden gevalideerd. Deze worden steeds min of meer bij toeval ontdekt. Ondanks meermalen aangegeven urgentie, is dit probleem nog niet opgelost. We ondervangen sinds kort door met het laden van de handmatig te valideren soorten mee te geven dat ze handmatig moeten (!) worden gevalideerd.

Baudewijn Odé – soortgroepcoördinator Vaatplanten

Validatieteam Vogels

Het speerpunt in 2012 was om de automatische validatie verder te verbeteren door het referentiebestand, dat de basis is voor de locatie kennisregels, uit te breiden met de reeds gevalideerde dataset afkomstig uit de meetnetten broedvogels (voorjaar/zomerseizoen) en watervogels (niet-broedvogels; vnl. winterseizoen) van Sovon. In oktober en november 2013 zijn de Sovon meetnetdata toegevoegd aan de referentiedatabase en zijn de verbeterde locatie kennisregels in werking getreden.

Een ander belangrijk punt was om de opgelopen achterstand van nog te valideren waarnemingen zo goed als mogelijk weg te werken. Echter, dankzij de veel strengere kennisregels is het aantal te valideren waarnemingen toch nog wat opgelopen (8500 ten opzichte van 7500 in 2012). Daarnaast zijn weer enkele "kader bestanden" geladen die eveneens voor een oplopend aantal te valideren waarnemingen hebben gezorgd. In 2013 zijn er zo'n 5000 waarnemingen gevalideerd.

Automatische validatie

Al lange tijd bestond de wens om het automatische validatieproces, dat tot 2013 vooral bestond uit de componenten fenologie en zeldzaamheid, uit te breiden met de component locatie. De uitbreiding met locatie kennisregels zou kunnen worden bewerkstelligd door een sterke verbetering van het daarvoor benodigde referentiebestand. Het referentiebestand bevatte tot 2013 tijd relatief weinig relevante gegevens waardoor de locatie kennisregels nauwelijks werkten. Het idee was om de grote set reeds gevalideerde gegevens uit de Sovon meetnetten broedvogels (voorjaar/zomerseizoen) en watervogels (niet-broedvogels; vnl. winterseizoen; zie het verslag van 2012) aan het referentiebestand toe te voegen, waardoor een veel betere en veel bredere basis zou ontstaan dan het systeem (o.b.v. expert gevalideerde waarnemingen (vooral met foto's)) dat bijvoorbeeld door waarneming.nl wordt gebruikt.

In oktober en november 2013 zijn deze meetnetgegevens toegevoegd aan het referentiebestand. Door toevoeging van deze grote set met landelijke meetnetdata heeft het referentiebestand een enorme kwaliteitsimpuls gekregen en is het automatische validatieproces sterk verbeterd. In december 2013 en januari 2014 zullen de locatie kennisregels nog per soort worden geoptimaliseerd. Daarnaast is het bedoeling om alle eerder gevalideerde records uit de NDFF nog eens in batches door de nieuwe kennisregels heen te halen, wat voor de kwaliteit van de database erg wenselijk is. Immers, de goedkeuring van het grootste deel van de momenteel in de NDFF aanwezige vogelrecords die via de automatische validatie is gebaseerd op veel soepelere kennisregels. Het gevolg van de verbetering van het proces en het hervaldere van records zal ongetwijfeld leiden tot een sterke toename van het aantal records in de expertvalidatie. Er zal daarom vanaf nu meer aandacht worden besteed aan de expertvalidatie.

Validatieteam en aantal gevalideerde records

Het feitelijke validatieteam bestaat momenteel uit twee mensen: Robert van der Meer en Menno Hornman. In 2013 zijn er bijna 5000 records door experts gevalideerd. Er staan nu nog circa 8500 waarnemingen te wachten om beoordeeld te worden. Hoewel dit aantal te behappen is, is uitbreiding van het aantal validatoren zeer gewenst. In 2013 zijn wel een aantal mensen benaderd, maar dat heeft tot op heden geen nieuwe validatoren opgeleverd. Nu de automatische validatie is geoptimaliseerd zal voor 2014 vooral hier sterk de nadruk op worden gelegd. Hopelijk kan het team in 2014 worden uitgebreid en dan zal er een mini-excursie of bijeenkomst worden georganiseerd met de (potentiële) nieuwe validatoren. Een punt van aandacht bij het werven, dat vooral bij de flinke groep admins van waarneming.nl gebeurt, hierbij zijn de ontwikkelingen bij waarneming.nl en het voornemen om uit de NDFF te stappen. Dit staat feitelijk los van het valideren, maar het is wel zo dat vooral de groep admins bij waarneming.nl

waar de soortgroep vogels sterk op leunde, niet echt stonden te springen om ook op te gaan valideren in de NDFF. De kans bestaat dat met deze ontwikkelingen die kans nog verder is afgenomen. Er zal daarom ook naar mensen buiten waarneming.nl gezocht worden.

Validatoren

soortgroep: vogels ▾
 jaar: 2013 ▾

	naam	taxon	in behandeling	afgehandeld
			0	0
X	Albert Vliegenthart		0	0
X	Allart Kooiman		0	0
X	Bekker Renée		0	0
	Bob Woets		0	0
	Bob Woets		0	0
	Carl Derks		0	0
X	Chris van Turnhout		0	0
X	Dirk Zoetebier	vogels	0	0
	Erik Foekens		0	0
	Erik van Winden	vogels	0	0
X	Gerard Troost	vogels	0	10
X	Helpdesk NDFF		0	0
X	Hisko de Vries		0	0
X	Hisko Vries		0	0
	Lennaert Steen		0	0
X	Marijn Prins		3	2
	Marnix Jonker		0	0
	Marnix Jonker		0	0
	Matthijs Broere		0	0
	Menno Hornman		16	4862
	Peter Meininger		0	0
	Ran Schols		0	0
	Remco Wester		0	0
	Robert van der Meer		0	63
X	Victor Mensing		0	0
	Wouter Teunissen		0	0

De mensen met een 'X' voor hun naam zijn geen validatoren maar hebben om logistieke redenen rechten voor deze soortgroep binnen de NDFF. Soms staan er dubbele namen in de lijst, deze mensen hebben bijvoorbeeld rechten op verschillende regio's en zijn automatisch in dit overzicht gegenereerd.

Menno Hornman – soortgroepcoördinator Vogels

Validatieteam Sprinkhanen

Werkzaamheden

Voor de sprinkhanen is in 2011 een atlasproject gestart, waarbij wordt samengewerkt met Waarneming.nl. Dit levert zeer veel nieuwe waarnemingen op. In 2012 werden ruim 34.000 records verzameld, ongeveer evenveel als in 2013. Het validatieteam bestaat uit:

Wim Bakker (NDFF, waarneming.nl)
Jaap Bouwman (waarneming.nl)
Floris Brekelmans (NDFF, waarneming.nl)
Rob Felix (NDFF, waarneming.nl)
Roy Kleukers (NDFF, waarneming.nl)

Het merendeel van de waarnemingen komt uit waarneming.nl. Alle data van zowel waarneming.nl als NDFF zijn gevalideerd. Binnen de NDFF staan 127 records als te valideren (december 2013).

Een deel van het validatieteam heeft overlegd op de validatoredag op 11 oktober in Amersfoort. Er werd geconstateerd dat de validatie prima verloopt en dat vooralsnog geen aanpassingen nodig zijn.

Voor de lastige gevallen is een commissie (BZON) ingesteld. Deze commissie bestaat uit dezelfde leden als het validatieteam. De communicatie verloopt via Dropbox. Jaarlijks worden enkele tientallen waarnemingen via deze weg beoordeeld.

Aandachtspunten

De regels voor automatische validatie verschillen tussen NDFF en waarneming.nl. Binnen waarneming.nl wordt de automatische validatie slechts toegepast op een zevental algemene soorten: bruine sprinkhaan, gewoon spitskopje, grote groene sabelsprinkhaan, krasser, ratelaar, struiksprinkhaan, wekkertje. Het is niet inzichtelijk hoe de validatieregels binnen de NDFF precies zijn afgesteld, maar het is wel duidelijk dat dit nog niet optimaal is.

Atlas

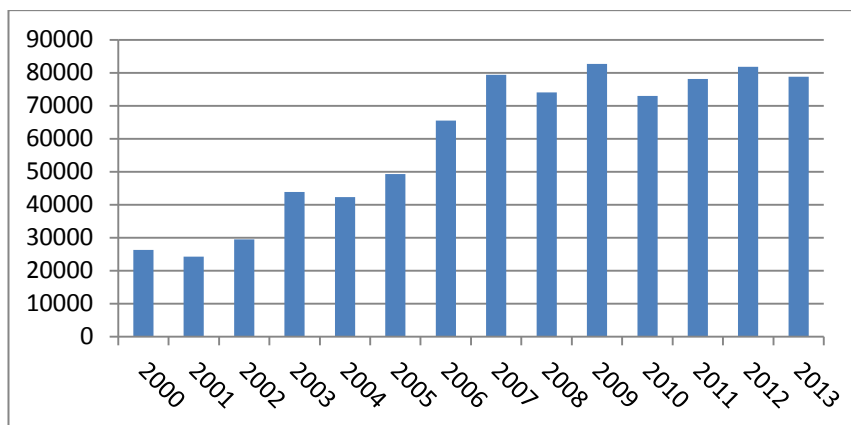
In 2014 verschijnt een nieuwe atlas van de Nederlandse sprinkhanen samen met tabel tot de soorten. Zowel atlas als de nieuwe tabel zal bijdrage aan een verdere verbetering van de validatie in komende jaren.

Roy Kleukers – soortgroepcoördinator Sprinkhanen

Validatieteam Libellen

Verloop aantal waarnemingen

Het aantal per jaar verzamelde waarnemingen ligt sinds 2007 op een stabiel hoog niveau met jaarlijks tussen de 70.000 en 80.000 waarnemingen. Het grootste deel van de waarnemingen komt binnen via portals van Waarneming.nl en Telmee. In 2013 is een klein deelbestand samengesteld met waarnemingen van formulieren en losse excelbestanden; dit bestand wordt in de loop van 2014 aan de NDDF toegevoegd.

Toename aantal waarnemingen libellen sinds 2000.

Reguliere validatie

Telmee: In 2012 was er een achterstand ontstaan bij het valideren van waarnemingen uit Telmee. Deze achterstand is in 2013 weggewerkt en momenteel is de validatie binnen Telmee goed op orde.

Waarneming.nl: In 2012 zijn nieuwe validatie regels voor de automatische validatie ingevoerd. In de loop van 2013 is gebleken dat deze te streng zijn waardoor er teveel waarnemingen niet door de automatische validatie komen. In november zijn nieuwe validatie regels voor de automatische validatie opgesteld die momenteel bij de validatoren liggen voor commentaar. Naar verwachting worden deze in januari ingevoerd waarna de werkdruk voor de validatoren in 2014 zal afnemen.

CWNO

De Commissie Waarnemingen Nederlandse Odonaten draagt zorg voor het keuren van de zeldzame en zeer zeldzame soorten. De commissie heeft momenteel een achterstand met de keuringen die deels ontstaan is door een grote toestroom te keuren van waarnemingen o.a. door de invasie van Zuidelijke heidelibel. Om de commissie te ontlasten en om beter aan te sluiten bij de huidige status van sommige soorten is in november 2013 is een nieuw voorstel gemaakt voor de soorten die door het CWNO gekeurd moeten worden (zie bijlage). Dit voorstel ligt momenteel ter beoordeling bij de leden van het CNWO en zal in 2014 in werking treden. In 2014 wordt dan de ontstane achterstand weggewerkt.

Aanvullende controle

Als aanvullende controle zijn aan de hand van alle bestanden kaarten gemaakt aan de hand waarvan een extra controle is uitgevoerd. Dit leverde een klein aantal correctie op van waarnemingen die abusievelijk waren goedgekeurd door validatoren. Het gaat daarbij onder andere om waarnemingen die wel correct zijn maar waarbij een verkeerd coördinaat was aangeleverd.

Overzicht validatoren

Momenteel zijn er elf mensen betrokken bij de validatie van de waarnemingen (zie tabel 1). Een deel van deze mensen is al lang bij de validatie of CWNO betrokken en in 2014 willen we enkele nieuwe validatoren werven.

	Telmee	Waarneming.nl	CWNO
't Bosch, Johan van			X
Abbingh, Gerard			X
Borsboom, Martin		X	
Courbois, Matthijs	X		
Goudsmits, Kees			X
Hueber, Anne		X	
Kalkman, Vincent	X		
Ploeg, Ewoud van de			X
Reinboud, Weia		X	
Termaat, Tim			X
Veurink, Gert		X	

Tabel 1. Overzicht validatoren libellen

In 2014 te ondernemen acties

- Vaststellen en doorvoeren nieuwe regels voor automatische validatie in Telmee en Waarneming.nl
- Doorgespreken regels voor keuren waarnemingen door CWNO met CWNO-leden
- Wegwerken achterstand CWNO
- Inwerken nieuwe validatoren ter vervanging van de validatoren die al heel lang meedraaien
- Nadenken over het maken van een nieuw verspreidingsoverzicht. Dit is een goede aanleiding om het bestand nog een keer zorgvuldig na te lopen. Tevens is een nieuw verspreidingsoverzicht handig voor het werk van de validatoren.

Voorstel aanpassing validatie libellen 25 november 2013

Afgelopen jaren is het libellenwerk in Nederland sterk veranderd, meer vrijwilligers, meer waarnemingen en veel meer foto's. Het keuren van de waarnemingen is deels mee veranderd maar desondanks is er bijna altijd een achterstand met het keuren. Vorig jaar zijn er een aantal wijzingen doorgevoerd bij het keuren van de waarnemingen. Zo zijn er nieuwe regels gemaakt voor de automatische validatie en zijn er dingen verbeterd aan de CWNO-schermen in Waarneming.nl. De automatische validatieregels zijn nog niet helemaal doorgevoerd en staan deels ook te scherp afgesteld. Hierdoor is er een achterstand ontstaan bij het keuren van waarnemingen. Vooral bij het CWNO is dit problematisch omdat hier op basis van unanimitéit wordt gekeurd waardoor elke waarneming door vijf verschillende personen moet worden bekeken. In overleg met enkele validatoren is een voorstel gemaakt voor de aanpassing van de validatie (bijlage 1).

Het voorstel is om de soorten in te delen in drie categorieën (zie onder en zie bijlage) variërend van soorten die altijd op basis van unanimitéit gekeurd moeten

worden door CWNO (lijst 1), soorten die alleen buiten de bekende verspreiding/vliegtijd door het CWNO gekeurd worden (lijst 2) en soorten die altijd door de validatoren kunnen worden afgehandeld (lijst 3). Daarnaast is het voorstel om de automatische validatie beter door te voeren in zowel Telmee als Waarneming.nl en de normen voor automatische validatie aan te passen aan de nieuwste ontwikkelingen. Bijlage 1 bevat het voorstel voor de automatische validatie, deze komt grotendeels overeen met het voorstel wat twee jaar geleden is gemaakt.

Lijst 1. Zeer zeldzame soorten

Samenstelling lijst: Op deze lijst staan soorten die per jaar maar enkele keren worden waargenomen en bij elkaar betreft het hooguit enkele tientallen waarnemingen per jaar. Oostelijke witsnuit en Sierlijke witsnuit hebben stuwertje gewisseld; Sierlijke is nu lokaal algemeen (lijst 2) terwijl Oostelijke op het punt staat om te verdwijnen (lijst 1).

Keuring: Na een eerste oordeel door validator gaan alle waarnemingen door naar CWNO, m.u.v. van vervolgwaarnemingen binnen hetzelfde jaar. Het CWNO keurt deze waarnemingen op basis van unanimititeit (d.w.z. alle vijf de leden geven een oordeel gevolgd door een eindoordeel).

Lijst 2: Zeldzame soorten

Samenstelling: Bevat alle zeldzame soorten, inclusief alle habitatrichtlijnsoorten. Twijfelgeval voor deze categorie is zuidelijke heidelibel. Gezien het aantal waarnemingen en de verwachting dat de soort in Nederland blijft hoort deze soort op lijst 2.

Keuring: Soorten die niet door de automatische validatie komen krijgen een eerste oordeel door validator en gaan dan door naar CWNO. Als er een foto aanwezig is mag ieder lid van het CWNO een eindoordeel geven (het is dan niet nodig dat andere leden er ook naar kijken). Als er geen foto aanwezig is wordt de waarneming op basis van unanimititeit gekeurd (dwz elk lid van het CWNO geeft een oordeel, gevolgd door een eindoordeel). Vervolgwaarnemingen (waarnemingen in hetzelfde jaar en dezelfde locatie als een reeds goedgekeurde waarneming

Lijst 3: algemene tot schaarse soorten

Samenstelling: Bevat alle overige soorten.

Keuring: Automatische validatie. Waarnemingen die op basis automatische validatie niet door de validatie komen worden gekeurd door validatoren.

Automatische validatie

De automatische validatie vindt plaats op basis van verspreiding en vliegtijd.

Vliegtijd: In principe is hiervoor het begin van het op een na eerste decade van de vliegtijd en het einde van de op een na laatste decade van de vliegtijd aangehouden (Bouwman et al 2008).

Verspreiding: Via de automatische controle wordt gekeken of een waarneming uit een hok komt waar de soort al van bekend is. Hiervoor wordt een straal rondom bekende en goedgekeurde waarnemingen aangehouden die verschillende per soort 1, 2, 5 of 10 km is. Bij de meeste soorten wordt daarvoor een periode van 3 jaar gebruikt (900 dagen). Om de drie jaar moet er voor elke soort en voor elke gebied weer een waarneming worden gekeurd. Alleen bij Zuidelijke glazenmaker en Zuidelijke keizerlibel is dit op 300 dagen gezet aangezien bij deze soorten een waarneming uit een voorgaand jaar weinig zegt over de kans op aanwezigheid in het huidige jaar.

Vincent Kalkman – soortgroepcoördinator Libellen

Validatieteam Zoogdieren

In opdracht van de Vlinderstichting coördineert de Zoogdierverseniging het team voor handmatige validatie van waarnemingen van zoogdieren in de NDFF. Op 30 september 2013 is hiervoor een tussenverslag opgesteld. Dit is het eindverslag over 2013.

Validatie 2013

In totaal zijn er t/m 28 november 2013 4.906 waarnemingen handmatig via het validatieportaal gevalideerd, zie tabel 1. Via de automatische validatie zijn er meer dan 75.000 waarnemingen gevalideerd. Hierbij gaat het voornamelijk om waarnemingen uit het verspreidingsonderzoek, de meetnetten en waarnemingen direct geleverd aan de Zoogdierverseniging. Grofweg is t/m 28 november 2013 80% van het aantal validaties in 2012 bereikt. Het aantal handmatige validaties is echter circa 1.500 minder dan in 2013. Op 28 november 2013 stonden er 1.383 waarnemingen klaar voor handmatige validatie. Duidelijk is dat handmatige validatie periodiek moet plaatsvinden, gezien het toenemende aantal ingevoerde waarnemingen. Een periode niets doen, betekent direct het opbouwen van achterstand. Begin 2014 is gepland de huidige achterstand zo veel als mogelijk in te lopen.

Validator	description	Validaties 2012	Validaties 2013	Validaties 2013
			30-09	28-11
Chris Achterberg	beoordeling gereed	64	71	82
Dick Bekker	beoordeling gereed	1		
Erik Korsten	beoordeling gereed	58	80	105
Jasja Dekker	beoordeling gereed	123		11
Martijn van Oene	beoordeling gereed	844	30	82
Rob Koelman	beoordeling gereed	8	5	11
Sil Westra	beoordeling gereed	127	3	8
Vilmar Dijkstra	beoordeling gereed	478	2	70
Wesley Overman	beoordeling gereed	4875	3408	4414
Joop Woelke	beoordeling gereed		1	
Richard Witte	beoordeling gereed			2
Tim Hofmeester	beoordeling gereed			6
Bart Noort	beoordeling gereed			4
Victor Mensing	beoordeling gereed		110	110
Helpdesk NDFF				1
Totaal handmatig		6578	3710	4906
waarnemer onbekend	resultaat automatische validatie	100832	49564	75401
Totaal incl. automatisch		107410	53274	80307

Tabel 1: handmatig via het validatieportaal gevalideerde zoogdierwaarnemingen 2012 en 2013

Validatie bosspitsmuizen

Een blijvend probleem is de validatie van de bosspitsmuizen, *Sorex araneus* en *Sorex coronatus*. Het onderscheid is in het veld niet goed te maken en waarnemingen zijn derhalve niet zonder aanvullend bewijs goed te keuren. Op 10 december 2013 staan 50 waarnemingen van gewone bosspitsmuis, 11 van tweekleurige bosspitsmuis en 9 van

de verzamelcategorie klaar voor validatie. Het voorstel is een pop-up-melding in te bouwen bij *Sorex araneus* (gewone bosspitsmuis), met de vraag "Weet je 't zeker?". Zo niet, dan moeten de waarneming als verzamelcategorie Bosspitsmuis spec. worden ingevoerd. Deze aanpassing zou veel tijd besparen bij de handmatige validatie, aangezien de verzamelcategorie wèl zonder aanvullend bewijs goedgekeurd kan worden.

Validatie zeezoogdieren

Waarnemingen van zeezoogdieren worden vooral lokaal gevalideerd. Bij twijfel blijft een waarneming open staan, maar dat gebeurt in de praktijk niet of nauwelijks. Op 10 december 2013 staan op het validatieportaal erg weinig waarnemingen van zeezoogdieren open; 55 zeehonden, waarvan 54 gewone zeehond. Van andere zeezoogdieren staan geen waarnemingen open.

Validatie otterdata Alterra

In mei 2013 is een groot bestand van Alterra in de NDFF ingevoerd, die door de Zoogdiervereniging t.b.v. de NDFF zijn gevalideerd. Het ging hierbij om 2 sets bestanden:

- Dood gevonden otters (nationaal): sinds 2002; de meeste waarnemingen zijn puntlocaties met Amersfoortcoördinaten; aan deze waarnemingen zijn sectiedata gekoppeld met informatie over vermoedelijke doodsoorzaak, geslacht, lichaamsgrootte en -gewicht, voortplantingsstatus en andere bijzonderheden. Aantal records: ca. 120 (jaarlijks komen daar ca. 20-25 records bij).
- Verspreidingsgegevens otter (nationaal): sinds 2002 (start herintroductie) worden door Alterra gegevens verzameld over het voorkomen van de otter in Nederland. Dit zijn overwegend puntlocaties, gebaseerd op plaatsen waar spraints zijn aangetroffen. Op basis van deze gegevens worden jaarlijks verspreidingskaarten gemaakt op het niveau van kilometerhokken (o.a. voor Natuurcompendium). Aantal records: >4000 (jaarlijks komen daar ca. 400 records bij)

Validatorenavond zoogdiervalidatoren

Op 17 september is door de Zoogdiervereniging een avond georganiseerd voor validatoren van waarneming.nl en de NDFF. Hiervoor zijn in totaal 23 validatoren uitgenodigd. Er waren tijdens de avond 9 validatoren aanwezig plus de soortgroepcoördinator. Van de bijeenkomst is een verslag gemaakt, dat is toegestuurd aan alle validatoren, de coördinator validatie (Albert), de GaN (Renée) en waarneming.nl (Hisko de Vries).

Tijdens de bijeenkomst zijn enkele concrete afspraken gemaakt:

1. De regels voor automatische validatie van beide portals worden geëvalueerd en op basis daarvan eventueel aangepast (zie hieronder).
2. De soortgroepcoördinator neemt contact op met de niet actieve validatoren om evt. tot opschoning van de lijst te komen. In eerste instantie zijn 7 niet actieve personen benaderd; hiervan zijn uiteindelijk 2 personen geschrapt van de lijst.

Evaluatie automatische validatieregels zoogdieren

Er is per email aan alle validatoren gevraagd de regels voor zowel waarneming.nl als telmee.nl eens kritisch door te nemen. Hierop is een groot aantal reacties ontvangen, die zijn samengevat in een concept-evaluatie-verslag, waarin tevens 4 discussiepunten zijn geformuleerd:

1. Hoe nauwkeurig willen we de regels eigenlijk hebben?
2. De regels voor waarneming.nl en NDFF zouden gelijk moeten zijn.
3. Nogmaals kritisch kijken naar de gekozen afstanden in relatie tot de migratie-afstand van soorten.
4. De NDFF kennisregels zijn veel strenger dan die voor waarneming.nl; voor de NDFF de teugels wat laten vieren.

Het concept-evaluatie-verslag is aan alle validatoren gestuurd met verzoek om reactie. Op grond hiervan is een definitief verslag opgesteld, dat op 6 december 2013 aan alle validatoren is toegestuurd. Hierin zijn de volgende concrete aanbevelingen gedaan:

1. Aanpassen regels automatische validatie zeezoogdieren op waarneming.nl als in opgenomen voorstel.
2. Aanpassen radius damhert van 5000 m naar 2500 m.
3. Extra kolom toevoegen met laatste referentiedatum.
4. Type waarneming: de eerder gedane voorstellen worden nogmaals voorgelegd aan de programmeurs en er worden duidelijke afspraken gemaakt over het al of niet doorvoeren hiervan. In het verlengde hiervan wordt met hen besproken waarom verzoeken om aanpassing zo lang blijven liggen.
5. Aan de programmeurs wordt gevraagd aanpassingen aan het validatieportaal duidelijk terug te koppelen aan de validatoren.
6. Instellen back-up groep vleermuizen voor moeilijke gevallen.
7. Op waarneming.nl waarnemingen met foto's en waarnemingen van bijzondere soorten door de admins handmatig laten valideren zoals dat nu al bij de NDFF gebeurt.
8. Alle waarnemingen van waarneming.nl doorzetten naar de NDFF. De handmatig gekeurde waarnemingen gaan automatisch door (of ze nou goed of afgekeurd zijn). Alle andere waarnemingen gaan in de automatische validatie van de NDFF. Alles wat dan goedgekeurd wordt is af. De resterende waarnemingen betreffen relatief grote aantallen of zijn gedaan op locaties waar nog geen referenties aanwezig zijn. Deze laatste handmatig laten keuren door betaalde krachten.

De soortgroepcoördinator onderneemt in 2014 actie op de hiervoor genoemde concrete aanbevelingen en koppelt daarover terug aan de gehele groep.

Hans Hollander – soortgroepcoördinator Zoogdieren

Validatieteam Mossen en Korstmossen

In 2013 heeft de BLWG zich ingespannen om de validatie van mossen en korstmossen binnen de NDFF te coördineren. In 2013 zijn er twee validatoren bijgekomen op waarneming.nl. Het aantal actieve validatoren bleef gelijk (circa 5). De validatiecapaciteit was in 2013 voldoende. Zodoende is er eind 2013 geen achterstand bij het valideren. Per validator staan er slechts enkele tientallen waarnemingen in de werklíjst. In totaal zijn enkele duizenden waarnemingen handmatig gevalideerd in 2013.

De geringe omvang van het validatieteam maakte het mogelijk om een aantal teamleden individueel te begeleiden. Voor het werk aan de verspreidingsatlas mossen is de stofkam door een groot aantal historische waarnemingen gehaald samen met een groep soortspecialisten buiten het validatieteam. Deze specialisten zijn ook regelmatig geraadpleegd voor het beoordelen van lastige gevallen.

De soortgroepcoördinator heeft het adminforum op waarneming.nl gevolgd en zo nodig ook vragen beantwoord op het (korst)mossenforum, indien daarom gevraagd werd.

Namens de BLWG is een vergadering van de commissie Kwaliteitsborging bijgewoond. Hier zijn met name technische zaken aan bod gekomen (relatie taxonomie en automatisch validatie, en niet goed lopende synchronisatie tussen waarneming.nl en de NDFF). Ook was er namens de BLWG de coördinator van het validatieteam aanwezig op de validatorenendag in Amersfoort.

Laurens Sparrius – soortgroepcoördinator Mossen en Korstmossen

Validatieteam Dagvlinders

Het validatieteam dagvlinders bestaat uit 10 personen

Soortgroepcoördinator: Albert Vliegthart

Validatoren: Chris van Swaay, Vincent Faber, Bram Omon, Kars Veling, Albert Vliegthart en Klaas Kaag (regio Noord-Holland)

Beoordelingscommissie: Hans van Oosterhout, Martin Scheper, Bert van Rijsewijk, Cor Zonneveld en Albert Vliegthart

In 2013 heeft het validatieteam dagvlinders zowel op het validatieportaal van de NDFF als op Waarneming.nl de validatie bijgehouden. Hierdoor zijn er geen achterstanden opgetreden. Er zijn ongeveer vier steekproeven gehouden m.b.t. de kwaliteit van de data. Soorten als oranje zandoogje en geelsprietdikkopje zijn met terugwerkende kracht gevalideerd. In 2013 werden veel oranje luzernevlinders gemeld, extra controle was daarom op de gele luzernevlinders. De beoordelingscommissie heeft in 2013 besloten om de grote vos en keizersmantel niet meer als "te beoordelen"soorten te beschouwen. Het was een goed vlinderjaar waardoor veel waarnemingen in het seizoen werden doorgegeven. Het validatieteam heeft in 2013 geen achterstanden laten opbouwen.

In 2013 zijn meer rupsenwaarnemingen ingevoerd en heeft Bram Omon ook de rupsenwaarnemingen uit het verleden gevalideerd op beide portalen. worden. Op dit moment is er voldoende capaciteit voor de validatie. Kars Veling heeft aangegeven als back-up stand-by te staan, maar dat was in 2013 niet nodig.

Het validatieteam heeft frequent overleg over afhandeling van waarnemingen, soortnamen en discussies op het forum. Op de validatoredag zijn alle vlindermensen (dag- en nacht) bij elkaar gaan zitten om ervaringen te delen. Afgelopen jaar zijn geen escalaties in het veld waargenomen omdat bijzondere soorten goed werden afgeschermd.

In 2013 zijn (tot half december) 13.001 waarnemingen via het NDFF portaal gevalideerd en 44.333 waarnemingen op Waarneming.nl gevalideerd door Chris van Swaay, Albert Vliegthart, Bram Omon, Klaas Kaag, Vincent Faber en Kars Veling.

Albert Vliegthart – soortgroepcoördinator Dagvlinders

Validatieteam Weekdieren

Het team

Het validatieteam bestaat uit de volgende personen Adriaan Gmelig Meyling (coördinator van het validatieteam, aanspreekpunt en validatie mariene weekdieren), Inge van Lente (assistent coördinator, en validatie mariene soorten), Arno Boesveld (validator Brabant, Utrecht, Gelderland en rest Zuid-Holland, en geheel Nederland voor wat betreft waarnemingen die via het HabSlak-project binnen komen), Bert Jansen (Provincie Flevoland), Wim Kuijper (validator Duinen vanaf Noordzee Kanaal t/m Scheveningen brakwater soorten), Tello Neckheim (Noord-Hollandse duinen en Nederland voor wat betreft Waarnemingen.nl), Harry Raad (Zeeland), Sylvia van Leeuwen (Waddeneilanden ook marien), Herman Roode (Noord-Holland, exclusief duinen), Stef Keulen (Limburg), Rykel de Bruyne (validator geheel Nederland, moeilijke gevallen en mariene weekdieren).

Uitbreiding van de taak van het Team in 2013

Het validatieteam is oorspronkelijk opgericht om waarnemingen van land- en zoetwaterweekdieren te valideren. Met oog op het uitbrengen van de Atlas van Mariene Weekdieren in 2013 heeft het validatieteam zich in 2012 en begin 2013 ook gestort op de mariene weekdieren. Vanaf maart 2013 zijn daar ook de andere mariene soortgroepen bijgekomen. Om dit mogelijk te maken is geregeld gebruik gemaakt van soortgroep experts, die mede dankzij de financiële middelen voor het weekdieren-validatieteam konden worden geconsulteerd. Professionals van instituten, ingenieursbureaus, biologen die zzp-er zijn, valideren immers niet (gemakkelijk) als vrijwilliger. Het blijft wenselijk dat er naast een validatieteam voor weekdieren (ca. 450 soorten) ook een apart validatieteam komt voor de overige mariene soorten (ca. 3500 soorten).

Gegevensstroom 2013

Een groot deel van de waarnemingen kwam in 2013 bij Stichting ANEMOON binnen via Excel-formulieren. Een belangrijk deel van de waarnemers heeft te kennen gegeven het liefst gebruik te blijven maken van papieren waarnemingsformulieren. 60% van de ANM-waarnemers is boven de zestig jaar. Slechts een klein deel daarvan wil via een computer gegevens invoeren. Voor de waarnemers van het Strandaanspoelselmonitoringproject (SMP) geldt dat ongeveer 60% van de waarnemingen nu digitaal via Excelformulieren binnen komt. Bij deelnemers aan het MOO-project zagen we eerst veel animo was voor het Excelformulier, maar de afgelopen tijd worden er relatief toch weer meer papierenformulieren of scans van papieren formulieren opgestuurd. Bij verzoek om gegevens digitaal aan te leveren gaven meerdere keren waarnemers aan dat invoer een PGO-taak is.

Werkzaamheden 2013

In 2013 is door De Vlinderstichting, met input van Stichting ANEMOON, hard gewerkt aan het MOO-portaal. Inmiddels is er een goed functionerend portaal dat op 5 december 2013 is opengezet. Bij het Die-Hard-weekend in januari 2014 wordt het invoerportaal gelanceerd en gepromoot onder de waarnemers. De waarnemingen van de standaard MOO-soorten die vanaf de start van dit project (1994) zijn verkregen, zijn al in dit portaal opgenomen en waren al gevalideerd. Voor de bijschrijfsoorten gold dit slechts gedeeltelijk (alleen weekdieren). In 2013 heeft het validatieteam daarom een inhaalslag gemaakt zodat ook deze waarnemingen geupload kunnen worden naar het portaal. Indien de gegevens in het portal staan, en goed gekeurd zijn, stromen deze door naar de NDFF. Naast het valideren van de MOO-bijgeschrijfsoorten is aandacht gegaan naar het reguliere

valideren van weekdierwaarnemingen en waarnemingen van mariene soorten afkomstig uit de projecten: SMP, LIMP en PIMP. Tevens is gestart met het organiseren van een waarnemersdag (15 maart 2014 in Naturalis) waarbij waarnemers, validatoren en experts kennis zullen uitwisselen middels lezingen en workshops.

Validatoredag 2013

Op vrijdag 11 oktober was Stichting ANEMOON aanwezig op de validatiedag. De meeste validatoren van het weekdierenteam konden echter niet op deze dag aanwezig zijn vanwege hun betaalde baan of wegens privé omstandigheden.

Valideren van waarnemingen zonder bewijs

De meeste weekdiersoorten zijn niet groter dan enkele millimeters. Voor de meeste landnaaktslakken geldt dat deze alleen op naam zijn te brengen op basis van inwendig onderzoek of met behulp van DNA onderzoek. Nadeel is verder dat de taxonomen niet stil zitten en er qua naamgeving veel gebeurt. Validatie van veel soorten is eigenlijk alleen mogelijk als exemplaren worden opgestuurd. Maar heel weinig waarnemers hebben apparatuur om goede foto's te maken waarmee een zekere determinatie kan worden vastgesteld, bijvoorbeeld van de sculpturen ("tanden") in de schelpmondopening. Dergelijke goede foto's worden maar zelden bij de Telmee en Waarnemingen.nl data aangetroffen. Door gebrek aan bewijs kunnen veel waarnemingen die via portals binnen komen niet worden gevalideerd. In 2013 heeft het team beter dan voorgaande jaren geprobeerd waarnemers exemplaren op te laten sturen. Met uitzondering van onze eigen ANEMOON-waarnemers, is het echter slechts in enkele gevallen gelukt om waarnemers van waarnemingen.nl exemplaren op te laten sturen.

Automatische validatie

Slakken zijn afhankelijk van microhabitats. Het gaat bij veel soorten om microhabitats die in het hele land voor kunnen komen. Automatische validatie op basis van ruimtelijk verspreiding is slechts voor een beperkt aantal soorten mogelijk. Validatie op basis van seizoenspatroon is doorgaans niet mogelijk (uitzonderingen zijn: enkele soorten zeenaaktslakken en inktvissen). Bij het team leeft nog steeds een grote wens het automatische validatieiden vooral te doen op basis van de kennis van en over de waarnemer. Tijdens de validatie dag bleek deze wens ook bij andere validatieteams te leven.

Een groot deel van de soorten (waaronder ook heel algemene soorten) is alleen goed op naam te brengen door enkele experts op basis van anatomisch onderzoek of DNA-onderzoek. Het zou handig zijn als er een automatisch bericht naar de waarnemer van een dergelijke soort zou gaan. Het bericht geeft aan dat exemplaren moeten worden toegestuurd aan Stichting ANEMOON. Tevens komt daarbij een instructie hoe die soorten moeten worden geconserveerd en toegestuurd. Indien het om algemene soort gaat, zou men er op gewezen moeten worden te kiezen voor een soorten-complex en niet een specifieke soort. Deze complexen zijn overigens nog niet allemaal in de soortenlijst opgenomen.

Meetnetportalen

Zoals hierboven al is beschreven, is in 2013 een invoerportaal voor het MOO-project beschikbaar gekomen. Met dit portaal kunnen MOO-waarnemingen ook handmatig worden gevalideerd. Het is wenselijk dat ook de andere projecten van Stichting ANEMOON een dergelijk portal krijgen, omdat de meeste waarnemingen binnen komen in het kader van een project met behulp van formulieren waar tientallen soorten op staan. Het valideren van meerdere

waarnemingen van één datum op één locatie is veel makkelijker dan het valideren van losse waarnemingen.

Aanbevelingen, wensen en aandachtspunten

- Een belangrijk deel van de waarnemers geeft te kennen dat papieren formulieren toch makkelijker zijn dan portals of Excelformulieren. Papierformulieren kunnen direct in het veld of direct na de duik worden ingevuld. Het wordt als een vervelende klus ervaren om later de papierenformulieren nog eens te moeten invoeren. Portals moeten daarom niet alleen functioneel zijn, maar voor waarnemers vooral heel leuk zijn om mee te spelen. Ze willen op kaart op locatieniveau ook waarnemingen van andere waarnemers kunnen zien en kunnen bepalen of hun waarneming voor die plek bijzonder is. Om excursies of inventarisaties te plannen is het ook handig, als men kan zien hoe vaak een bepaalde plek al is bezocht en onderzocht op bepaalde soorten of soortgroepen. Dit is niet alleen wenselijk op (5x5)kilometerhok niveau maar ook op een zo'n laag mogelijke geografisch niveau of juist op gebiedsniveau.
- De MOO-waarnemingen stromen straks door van het MOO-invoerportaal naar de NDFF. MOO-gegevens waren in eerdere stadia al in de NDFF geupload. Die oude waarnemingen van de standaard MOO-soorten moeten allemaal worden verwijderd uit de NDFF. Dit zal in 2014 met SOVON en/of de Vlinderstichting worden besproken
- Het geografisch zichtbaar maken van andere waarnemingen (zowel goed gekeurd als afgekeurd) in de omgeving van de te valideren waarneming
- Het kunnen opvragen van onderliggende GIS-gegevens (bv vegetatiekaarten, biotoop) van deze waarnemingen d.m.v. het klikken op stippen.
- Het af- of goedkeuren van waarnemingen op basis van bepaalde waarden in bepaalde gegevensvelden.
- Het selecteren van waarnemingen op basis van ondergrondkaarten. Zo zou het bijvoorbeeld mooi zijn om alle soorten landslakken die in het water worden aangetroffen in één keer op afgekeurd kunnen worden gezet en dat de melding naar alle waarnemers kan gaan: "ligging van locatie niet correct".
- Het automatisch valideren op basis van kennis over de waarnemer
- Het maken van een automatische melding van soorten die altijd moeten worden opgestuurd.
- Het maken van een automatische melding van soorten die als soortgroepcomplex moeten worden opgegeven.

Adriaan Gmelig Meyling- soortgroepcoördinator Weekdieren

Validatieteam Reptielen, Amfibieën en Vissen

In 2013 heeft het validatieteam reptielen, amfibieën en vissen zowel het validatieportaal van de NDFF als op Waarneming.nl de validatie verzorgd. De inzet op waarneming.nl werd sterk geïntensiveerd, waardoor nu dagelijkse controle en terugkoppeling gegarandeerd is.

Werkzaamheden

Raymond Creemers fungeert als soortgroepcoördinator. In telmee wordt de validatie voornamelijk uitgevoerd door Arthur de Bruin (vissen), Ingo Janssen (reptielen), Raymond Creemers (amfibieën) en Edo Goverse (amfibieën). Binnen waarneming.nl controleerde Jelger Herder twee maal per jaar namens RAVON de amfibieën en reptielen. Omdat er duidelijk behoefte was aan snellere terugkoppeling op dagelijkse basis is het validatieteam op waarneming.nl (Wouter Teunissen, Menno Soes, & Bobby Bok) uitgebreid met Raymond Creemers, Ingo Janssen, Edo Goverse en Arthur de Bruin. Hierdoor zijn ook enkele eerder opgelopen achterstanden in de fotovalidatie nu grotendeels weggewerkt.

Amfibieën en reptielen

In telmee is RAVON vrijwel geheel bij met de validatie. Voor amfibieën resteerden eind 2013 slechts 650 "moeilijke gevallen" (in behandeling/geen reactie) die nog met meerdere deskundigen beoordeeld moeten worden. Voor reptielen resteerden nog zo'n 65 waarnemingen en 55 "moeilijke gevallen" (in behandeling/geen reactie) die nog met meerdere deskundigen beoordeeld moeten worden of waar nog op antwoord van de waarnemer gewacht wordt. De piek in de waarnemingen ligt vooral in het voorjaar. Met name via www.padden.nl komen veel extra gegevens binnen die, vanwege de zeer hoge aantallen, niet door de automatische validatie worden afgevangen. In waarneming.nl worden nu op dagelijkse basis de waarnemingen gecontroleerd en zijn er nog ca. 700 waarnemingen die gecontroleerd dienen te worden. Het gaat om waarnemingen die opnieuw in de validatie zijn gekomen (uit 2006 en 2007) en om enkele honderden foto's van moerasschildpadden. In 2013 is met name extra aandacht besteed aan de determinatie van heikikkers, streeploze varianten daarvan worden nogal eens verward met bruine kikkers.

Vissen

In telmee is RAVON vrijwel geheel bij met de validatie. Eind 2013 resteerden nog 550 waarnemingen en 300 "moeilijke gevallen" (in behandeling/geen reactie) die nog met meerdere deskundigen beoordeeld moeten worden. De piek in de waarnemingen ligt rond de aansluitingen van derden (waterschappen), waarbij grote hoeveelheden visgegevens ingeladen worden. In waarneming.nl resteren nog ca. 600 waarnemingen die gecontroleerd moeten worden.

Raymond Creemers - soortgroepcoördinator Reptielen, Amfibieën & Vissen

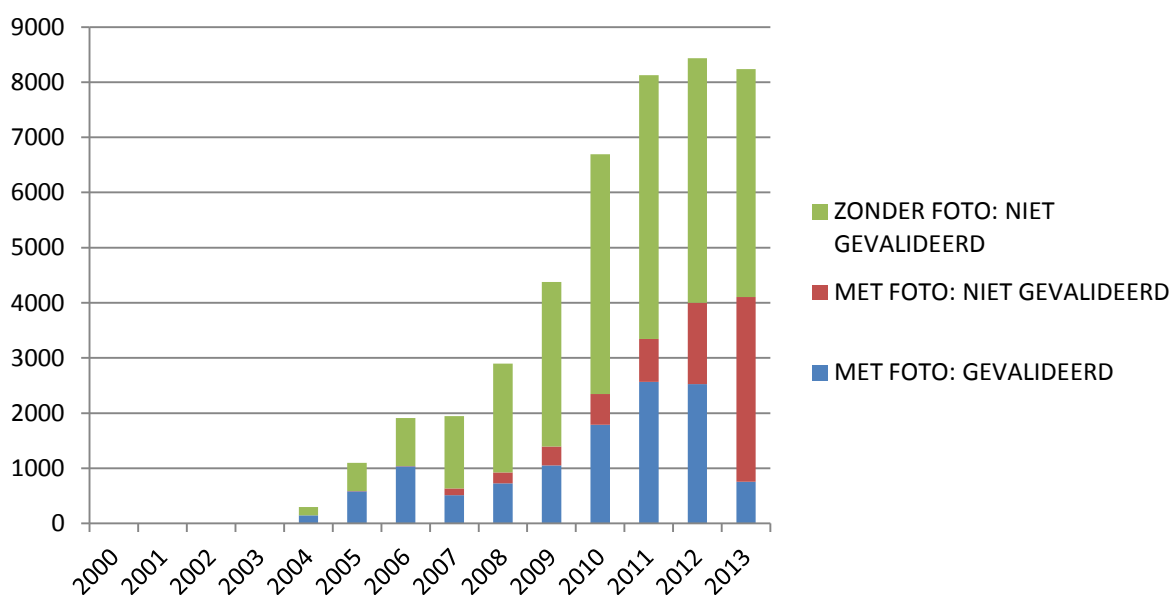
Validatieteam Bijen

De structurele ondersteuning van de validatie van bijen is in 2013 opgestart. Op Telmee.nl relatief weinig gegevens van bijen ingevoerd en het huidige verslag beperkt zich tot de waarnemingen die via Waarneming.nl binnenkomen en zijn binnengekomen. Komend jaar wordt begonnen met het keuren van waarnemingen op Telmee.

Onderstaande figuur geeft een overzicht van de aantallen ingevoerde bijenwaarnemingen per jaar, onderverdeeld in met en zonder foto, en in wel en niet gevalideerd.

In 2011, 2012 en 2013 zijn jaarlijks iets meer dan 8000 waarnemingen per jaar ingevoerd. Bijna de helft hiervan is met een foto ingevoerd. Hiervan zijn respectievelijk ongeveer 2500, 2500 en 750 waarnemingen gevalideerd. Ten opzichte van 2011 en 2012 is het aantal gevalideerde waarnemingen in 2013 dus beduidend lager. Dit heeft vooral te maken met verminderde activiteit van één van de validatoren, die tot nu toe verreweg het grootste aandeel in de validatie heeft gehad.

Gedurende de afgelopen jaren is een achterstand ontstaan in de validatie van bijenwaarnemingen. In totaal bedraagt deze 30.500 waarnemingen. Van deze niet gekeurde waarnemingen zijn er echter 'slechts' 6800 voorzien van een foto.

Team bijenvalidatie Waarneming.nl

Bij Waarneming.nl is geen apart team voor de validatie van bijengegevens. De bijenvalidatoren maken deel uit van het team 'Bijen, wespen en mieren' (Hymenoptera). Binnen dit team hebben de volgende personen in meer of mindere mate bijgedragen aan het valideren van bijenwaarnemingen:

- Ivo Raemakers
- Stijn Schreven
- Jorgen Ravoet

Daarnaast hebben verschillende personen gedurende de afgelopen jaren incidenteel een klein aantal waarnemingen gevalideerd.

In het kader van het huidige project Structureel Onderhoud Validatieteams zijn recent de volgende personen aan het bijenvalidatieteam van Waarneming.nl toegevoegd:

- Theo Peeters
- Tim Faasen
- Martijn Dijkhuizen
- Anne Jan Loonstra
- Menno Reemer

In 2014 wordt mogelijk nog een extra deskundige aan het team toegevoegd. Naar verwachting kan de validatie met dit team van enthousiaste mensen met de huidige toestroom van waarnemingen goed bijgehouden worden.

Bespreekpunten 2014

Uit de tot nu toe opgedane ervaringen met het valideren van bijengegevens kwamen onderstaande zaken naar voren die in winter 2013/14 met de groep admins besproken worden.

- Is het wenselijk om waarnemingen van ervaren bijenwaarnemers automatisch goed te keuren, ook als er geen foto is bijgevoegd? Zo ja, hoe zou zo'n 'blauwe-ogenbeleid' vormgegeven kunnen worden?
- Wat doet een admin als hij/zij de soort niet met zekerheid kan bepalen op een foto? Je kunt dan de waarneming ongevalideerd laten, maar dit heeft als nadeel dat hij dan blijft staan zonder dat duidelijk is dat er al iemand naar gekeken heeft. In de meeste gevallen is het dan beter om op het 'blauwe klokje' te klikken: 'waarneming (nog) niet te beoordelen'. Alleen bij waarnemingen van bijzondere soorten zou je 'm open kunnen laten, maar zorg er dan actief voor dat anderen er ook een blik op werpen, zodat er uiteindelijk wel een besluit genomen kan worden.
- Admins ervaren het als stimulerend als er regelmatig onderling contact is, bijvoorbeeld over probleemgevallen. Hoe is deze communicatie het best te regelen? Er is een speciaal subforum voor bijen-, wespen- en mierenadmins, maar hier wordt nauwelijks gebruik van gemaakt. Mogelijk komt dit doordat de admins speciaal hierop moeten kijken om te zien of er nieuwe berichten zijn. Wellicht loopt dit beter als er (eventueel periodiek) een emailbericht wordt verstuurd wanneer er nieuwe forumberichten zijn?
- In hoeverre gaan we proberen de achterstand in validatie van de afgelopen jaren weg te werken? het gaat om een totaal van 30.500 waarnemingen, waarvan 6800 met foto. Voorstel is om eerst de resterende 3300 met foto uit 2013 proberen te valideren. Dit proberen we grotendeels in de winter van 2013/2014 te doen.
- Hoe ga je om met foto's waar meer dan 1 soort op staat? Voorstel: neger de soorten die niet corresponderen met de ingevoerde soortnaam, tenzij er echt iets bijzonders tussen zit. In dat geval de waarnemer hier op wijzen en vragen of hij/zij de waarneming ook onder die naam invoert.
- Binnen Waarneming.nl lijkt het voor admins niet mogelijk om per soortgroep een overzicht te zien van de aantallen wel/niet gevalideerde waarnemingen. Dit zou wel handig zijn.
- Binnen Waarneming.nl lijkt het voor admins niet mogelijk om per soortgroep een foto-overzicht te krijgen van nog niet gevalideerde waarnemingen (met foto). Dit zou wel handig zijn.
- Inhoudelijk: wat doen we met 'aardhommels'?

Menno Reemer - soortgroepcoördinator Bijen

Validatieteam Macrofauna

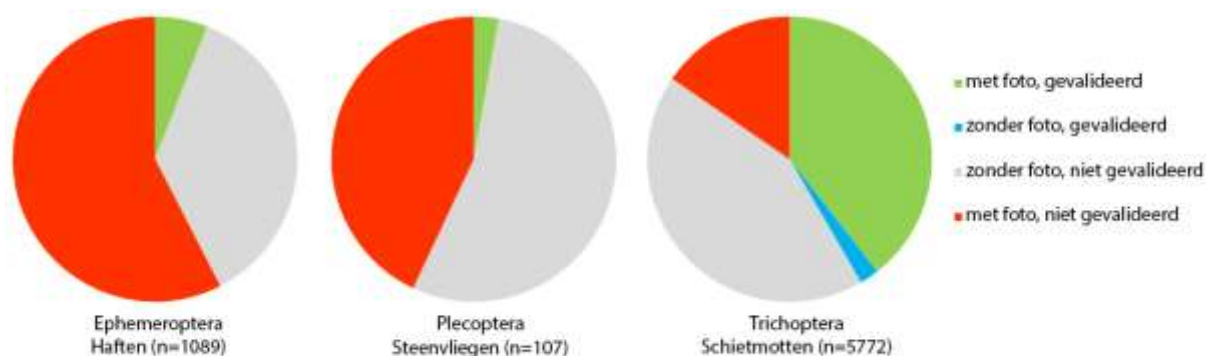
Macrofauna en de NDFF

De structurele ondersteuning van de validatie van macrofauna is in 2013 opgestart. Macrofauna is een verzamelterm voor met het blote oog zichtbare ongewervelden (in praktijk: aquatische ongewervelden). In de Nederlandse binnenwateren gaat het om circa 3000 soorten. Ruim 1000 daarvan zijn opgenomen op de maatlatten van de kaderrichtlijn water ter beoordeling van de biologische waterkwaliteit. Daarnaast zijn enkele haften, eendagsvliegen en schietmotten aangewezen als 'typische soorten' aan de hand waarvan de staat van instandhouding van een aantal habitatrichtlijngebieden wordt getoetst (Epe et al. 2009). Van de drie laatst genoemde groepen en van de platwormen is een Nederlandse Rode lijst vastgesteld. Tenslotte vallen twee waterkevers (de brede geelgerande en de gestreepte waterroofkever) en enkele libellen onder directe bescherming van de habitatrichtlijn.

Binnen de portals (waarneming.nl en telmee.nl) zijn de soorten onder noemer 'macrofauna' over een groot aantal systematische groepen (en daarmee ook validatiegroepen) verdeeld. Binnen dit project is ingezoomd op drie van de vier groepen waarvan een Nederlandse Rode lijst is vastgesteld: haften, steenvliegen en schietmotten. De beleidsrelevante libellen en de twee waterroofkevers zijn buiten beschouwing gelaten. De validatie van libellen is binnen een ander team georganiseerd. Voor de twee waterroofkevers is geen aanvullende onderhoudsinspanning nodig. De schaarse betrouwbare records die van deze soorten binnen komen via de portals (<5 per jaar) worden tijdig opgemerkt en gevalideerd door specialisten.

Balans november 2013

Het totaal aantal ingevoerde eendagsvliegen (Ephemeroptera), steenvliegen (Plecoptera) en schietmotten (Trichoptera) bedraagt circa 7000 records, waarvan ruim 80% schietmotten (zie onderstaand figuur). Binnen de eendagsvliegen is de achterstand in de validatie het grootst: ruim de helft van het aantal potentieel te valideren records (met foto) is nog ongevalideerd.

Balans validatie haften, steenvliegen en schietmotten, november 2013. Met rood is de potentieel nog te valideren fractie aangegeven.

Validatie

De afgelopen jaren zijn de schietmotten vrijwel uitsluitend door één persoon (David Tempelman) gevalideerd (>2500 records). Validatie van haften en steenvliegen heeft tot november 2013 vrijwel niet plaatsgevonden. In november is Bram Koese vanuit EIS toegetreden als validator. Inmiddels (december 2013) is de situatie als volgt.

Schietmotten: de validatie van alle 'beoordeelbare' soorten is vrijwel compleet. Er resteert een fractie van niet gevalideerde soorten met foto, maar dit betreft hoofdzakelijk exemplaren waarvan de soort niet te bepalen is. Met David Tempelman is afgesproken is dat het aandeel ongevalideerde waarnemingen komende tijd weggewerkt zal worden door ofwel de beoordeling "(nog) niet te valideren" toe te kennen of de waarnemingen op een hoger niveau (genus/familie) te valideren. De laatste optie zal, indien mogelijk, zoveel mogelijk de voorkeur hebben. Op die manier raken de records minder snel uit beeld wanneer blijkt dat sommige records later (bij voortschrijdend inzicht) alsnog op soort gedetermineerd kunnen worden.

Haften: middels een grote inhaalslag is het grootste deel van de waarnemingen met foto nu gekeurd (510 records, waarvan 389 goedgekeurd). Het resterende deel betreft grotendeels soorten die zich lastig vanaf foto laten herkennen. De komende tijd zullen deze op dezelfde wijze als bij de Trichoptera verwerkt worden.

Steevliegen: gebleken is dat vrijwel alle (met foto) ingevoerde exemplaren niet met zekerheid op naam gebracht kunnen worden vanaf foto. Ook hiervoor geldt als actiepoint dat de records nog op een hoger niveau gevalideerd moeten worden.

Validatie 2014

Het aantal waarnemingen (met foto) van aquatische ongewervelden dat via de portals wordt aangeleverd is voornamelijk relatief beperkt. Het valideren van de macrofauna groepen is specialistisch werk en kan slechts door een beperkt aantal personen gebeuren. Er is geen directe noodzaak om het aantal van twee validatoren voor bovengenoemde groepen uit te breiden. Komende tijd zal de nadruk liggen op het toekennen van validaties/beoordelingen aan alle 'niet-valideerbare' records. Verder zal aandacht besteedt worden aan het aanwijzen van diagnostische referentiefoto's (door foto's als "determinerend" aan te vinken) en het geven van "fotografeertips" op het forum (om bulkfotografen op handige kenmerken te wijzen). Het streven is om de achterstand begin 2014 weggewerkt te hebben. Dan zal naar verwachting ook voldoende routine zijn opgebouwd tussen de twee validatoren onderling om te kunnen uitbreiden met meer groepen en validatoren.

Referentie

Epe, M.J., M.F. Wallis de Vries, I.M. Bouwma, J.A.M. Janssen, H. Kuipers, H. Keizer-Vlek & C.M. Niemeijer 2009. Urgent bedreigde typische soorten en vegetatietypen van Natura 2000-habitattypen. – Alterra, Wageningen. [Alterra-rapport 1909].

Bram Koese - soortgroepcoördinator Macro-fauna

Validatieteam Micro-lepidoptera

Na een lange aanlooptijd is vanaf oktober 2012 is de validatie van microlepidoptera op Telmee echt ter hand genomen. In de daaropvolgende lange winter is het aantal nog ongevalideerde waarnemingen teruggebracht van meer dan 11.000 naar 3.410 in april 2013.

Validatoren die nu rechten hebben op het validatieportaal zijn:

Leo Bot	Joop Kuchlein
Henk Hunneman	Koen van Dijken
Gerrit Tuinstra	Niek Louwers
Hans Donner	Siep Sinnema
Henk ten Holt	

In de zomer en herfst van 2013 zijn nieuwe waarnemingen ingevoerd, terwijl de validatie enigszins stagneerde. Tenslotte wil een validator ook wel eens het veld in. Na de zomer werd de validatie weer opgepakt. Een tijdelijke onderbreking trad op door een zeer traag werkend validatieportaal. Nadat ik hiervan melding had gemaakt op de validatorenbijeenkomst in Amersfoort, werd dit probleem snel opgelost.

Op dit moment staan nog 3.035 waarnemingen op behandeling te wachten. Rekening houdend met de nieuw ingevoerde records zijn er sinds het vorige verslag in april meer dan 500 waarnemingen behandeld. Het resterende aantal wordt geleidelijk verder teruggebracht. Het winterseizoen is tenslotte nog maar net begonnen. Steeds dringender wordt nu het probleem van de ongedocumenteerde waarnemingen. Een aantal goed herkenbare en niet te zeldzame soorten, zoals bijvoorbeeld het muntvlindertje (*Pyrausta aurata*), kan als 'waarschijnlijk' worden geaccepteerd. Er blijven echter veel soorten over die gemakkelijk met andere kunnen worden verward. Zelfs als het om algemene soorten gaat, is het de vraag of deze moeten worden aanvaard. Over deze vraag wordt nog nagedacht.

Voor zeldzamere soorten wordt getracht nadere informatie van de waarnemer te verkrijgen, wat veel extra tijd kost en vaak niet het gewenste resultaat oplevert. Vooral bij oudere waarnemingen kunnen oorzaken als wijziging van een e-mailadres een rol spelen.

De conclusie kan zijn dat een groot deel van de achterstand is weggewerkt; nu is het een kwestie van bijhouden, wat veelal goed te doen is bij goed gedocumenteerde waarnemingen.

Bij het verder terugbrengen van de resterende voorraad moet rekening worden gehouden met een relatief grotere tijdsinvestering. Uiteindelijk zullen we tegen de grenzen van het mogelijke aanlopen.

Intussen blijven nieuwe waarnemingen binnenkomen. Voor de waarnemers is het stimulerend als deze snel worden behandeld. We doen ons best.

Leo Bot - soortgroepcoördinator Micro-lepidoptera

Validatieteam Paddenstoelen

Sinds augustus 2013 ben ik de coördinator van de paddenstoelvalidatie op Waarneming.nl en NDFF. Als coördinator heb ik in deze maanden vooral aan de volgende zaken gewerkt:

Implementatie van de nieuwe standaardlijst

Al jaren wordt er gewerkt aan een nieuwe standaardlijst van paddenstoelen door de NMV. Met name door genetisch onderzoek zijn er veel taxonomische inzichten binnen de fungi. Om toch enige stabiliteit in de naamgeving te houden wordt er daarom binnen de NMV gewerkt met een standaardlijst die de vaste naam geeft voor de jaren daarna (tenminste 10 jaar). Er was sprake dat de nieuwe standaardlijst in de herfst van 2013 zou verschijnen. Door onverwachte zaken is de verschijning echter verschoven naar begin januari 2014. De implementatie van de nieuwe standaardlijst in waarneming.nl en de NDFF zal veel werk betekenen. Van de al aanwezige soortnamen zal circa een derde veranderen. Daarnaast zullen circa 5 duizend extra namen moeten worden opgenomen. Deze implementatie zal voornamelijk worden uitgevoerd door Laurens Sparrius vanwege zijn grote ervaring met het werken met databases, en zal dus pas in 2014 plaatsvinden.

Validatoren

Op waarneming.nl zijn op dit moment 5 actieve validatoren (admins) actief (Grieta Fransen, Luc Knijnsberg, Martin Gotink, Arno van Stipdonk en ikzelf). De validatie heeft op dit moment alleen maar betrekking op paddenstoelwaarnemingen die gedocumenteerd zijn met foto's. Hoewel we er allemaal hard aan werken, lukt het niet om zelfs de toestroom aan nieuwe waarnemingen met foto allemaal te valideren. Dat komt door een combinatie van een groot aantal nieuwe waarnemingen en het ontoereikend zijn van de kennis van de admins van bepaalde paddenstoelgroepen. Bovendien vergt het beantwoorden van vragen en het in goede banen leiden van discussies op het forum veel tijd en energie.

Er blijkt op waarneming.nl een grotere vraag naar kennis van paddenstoelen te zijn, dan op dit moment aanwezig is. Daarom ben ik druk bezig geweest met het zoeken naar nieuwe admins. Binnen de actieve waarnemers op waarneming.nl zijn op dit moment geen mensen te vinden die voldoende kennis van paddenstoelen hebben én goede sociale vaardigheden hebben. Daarom heeft de zoektocht zich vooral gericht op mensen binnen de NMV. Al in het begin van de zoektocht bleek dat het weinig zin heeft om validatoren te zoeken tijdens het paddenstoelenseizoen. De mycologen hebben het dan te druk met zelf kijken en onderzoeken van paddenstoelen. Het was beter om het zoeken verder te zetten als de vorst definitief was ingevallen en het seizoen dus was afgelopen. Dat bleek echter pas begin december het geval te zijn. Inmiddels hebben enkele mensen interesse getoond om te helpen bij de validatie. Daar zal ik binnenkort langsgaan om uit te leggen hoe validatie werkt. Toezeggingen zijn er echter nog niet.

In de NDFF zijn op dit moment geen validatoren actief, terwijl er wel duizenden met foto's gedocumenteerde paddenstoelwaarnemingen zijn. De zoektocht naar validatoren wordt daarom niet alleen beperkt tot waarneming.nl, maar ook voor de NDFF.

Validatie van paddenstoelwaarnemingen

Op het moment van schrijven van dit jaarverslag staan er ruim 335.000 paddenstoelwaarnemingen op waarneming.nl. Van dit aantal zijn er ongeveer 200.000 waarnemingen gedocumenteerd met foto's. Hiervan zijn er ruim 161.000 al gevalideerd en bijna 45.000 waarnemingen nog niet.

In 2013 zijn er ruim 65.000 paddenstoelwaarnemingen in waarneming.nl ingevoerd. Daarvan zijn er ruim 48.000 met foto's gedocumenteerd. In totaal zijn er ruim 34.000 paddenstoelwaarnemingen van 2013 gevalideerd.

In de NDFF staan ruim 20.000 waarnemingen van paddenstoelen die nog gevalideerd moeten worden zoals al eerder vermeld zijn er op dit moment geen validatoren actief in de NDFF.

Automatische validatie, een eerste gedachtegang

Op dit moment worden enkel de met foto's gedocumenteerde waarnemingen van paddenstoelen gevalideerd. Er zijn echter ook vele waarnemingen die niet gedocumenteerd zijn. Bij andere soortgroepen worden veel van deze waarnemingen automatisch gevalideerd. Als betreffende soort binnen een aan te geven periode en binnen een aan te geven straal rondom een wél gedocumenteerde en goedgekeurde waarneming valt, wordt ervan uitgegaan dat de waarneming klopt en kan die automatisch worden goedgekeurd.

Uitgangspunt van deze automatische validatie is dat een groot deel van de waarnemingen klopt, zeg minimaal 80%. Bij paddenstoelen is het percentage goed gedetermineerde soorten echter veel lager, misschien wel beneden de 50%. Daarbij komt dat de periodiciteit van paddenstoelen veel korter is dan bij andere soortgroepen en er veel meer soorten zijn. Automatische validatie zou dan ook maar weinig goedgekeurde waarnemingen opleveren, met teveel ruis (toch foute waarnemingen). Daarom is de huidige automatische validatie niet bruikbaar voor paddenstoelen.

Om de niet-gedocumenteerde waarnemingen toch te kunnen valideren zal daarom een andere manier moeten worden gevonden. De enige ingang die ik zie is die van de waarnemer zelf: in hoeverre is die deskundig/betrouwbaar. Op waarneming.nl kennen we onze pappenheimers en weten wie er (min of meer) betrouwbare waarnemingen aanleveren. Van deze waarnemers zouden we de waarnemingen mee willen laten lopen met de validatie van de NMV, die onder meer uitgaat van microscopische determinatie voor soorten waar dat voor noodzakelijk is. Het is echter onwenselijk een expliciete lijst aan te leggen van deskundige waarnemers (en dus ook van ondeskundige waarnemers). Zo'n lijst gaat dan een eigen leven leiden ("ik ben toch ook deskundig, waarom sta ik dan niet op die lijst?"). Bovendien blijkt het dat waarnemers binnen enkele jaren heel veel kunnen leren. Het is daarom beter af te gaan op de (mensen)kennis van de admins. De ongedocumenteerde waarnemingen van de minder deskundige waarnemers bevatten zoveel fouten dat het m.i. niet verantwoord is deze te valideren en zouden dus allemaal op "Niet te beoordelen" moet komen te staan. Overwogen zou kunnen worden om enkele goed herkenbare soorten (bijvoorbeeld Eekhoortjesbrood, Vliegenzwam, Grote stinkzwam) wel goed te keuren, maar ook daar ben ik geen voorstander voor. Ik heb daarvoor te veel waarnemingen van Vliegenzwammen onder andere namen moeten corrigeren.

Melchior van Tweel - soortgroepcoördinator Paddenstoelen

Conclusie en aanbevelingen

Er wordt door alle teams zorgvuldig gevalideerd. Er wordt nog steeds gewerkt aan het inzichtelijk en op orde krijgen van alle kennisregels, middels de module die Geodan maakt. Deze lijkt gerealiseerd en daarom wordt begin januari 2014 een bijeenkomst georganiseerd voor de coördinatoren. Dit wordt meteen als een structureel overleg gepland over de voortgang van validatie in 2014.

De financiële middelen waren toereikend voor de uitvoering van het coördineren van de validatieteams. Voor 2014 wordt een nieuw onderhoudsbudget aangevraagd dat is aangepast naar het aantal soortgroepen. Rekening houdend met het aantal bijeenkomsten dat moet worden georganiseerd. Bij het schrijven van dit rapport is nog niet duidelijk hoe de structuur rondom de NDFF vorm gegeven wordt. Het is duidelijk dat de NDFF blijft bestaan en dat er budget beschikbaar zou zijn voor de validatie. De uiteindelijke begroting wordt nog opgesteld. De intentie is om de admins van waarneming.nl en de validatoren van de NDFF onder dezelfde soortgroepcoördinatoren te behouden. Echter is op dit moment nog niet duidelijk hoe de samenwerkingen vorm krijgen.

In begin 2014 wordt een bijeenkomst georganiseerd waar duidelijke afspraken met de coördinatoren worden gemaakt. Gezien het beperkte budget worden strengere voorwaarden gesteld bij de financiering van de coördinatie. De rol van de coördinatoren is nu verschillend ingevuld per soortgroep, hierin moet wat meer uniformiteit komen en de coördinatoren moeten wat meer zichtbaar worden. Op de bijeenkomst wordt hier gezamenlijk afstemming voor gezocht. Tevens worden alle coördinatoren geïnformeerd en geïnstrueerd over het gebruik van de kennisregelmodule. Ook is dan duidelijk hoe de rolverdeling en betrokkenheid bij de NDFF van alle bronhouders, waarneming.nl, PGO's is.